

Сборник съдебна практика

Дело T-745/18

(публикувани откъси)

Covestro Deutschland AG
срещу
Европейска комисия

Решение на Общия съд (трети състав) от 6 октомври 2021 година

„Държавни помощи — Схема за помощи, приведена в действие от Германия в полза на някои големи потребители на електроенергия — Освобождаване от мрежови такси за периода 2012—2013 г. — Решение, с което схемата за помощи се обявява за несъвместима с вътрешния пазар и за неправомерна и се разпорежда възстановяване на изплатените помощи — Жалба за отмяна — Срок за обжалване — Допустимост — Понятие за помощ — Държавни ресурси — Равно третиране — Оправдани правни очаквания“

1. *Жалба за отмяна — Срокове — Начален момент — Дата на публикуване — Дата на узнаване за акта — Субсидиарен характер — Актове, които според постоянна практика на институцията се публикуват в Официален вестник (член 263, шеста алинея ДФЕС)*

(вж. т. 36—44)

2. *Помощи, предоставяни от държавите — Понятие — Преценка според критерия за частния инвеститор — Преценка с оглед на всички релевантни обстоятелства във връзка със спорната сделка и контекста ѝ — Мярка, приета от държавата членка в качеството ѝ на носител на публична власт (член 107, параграф 1 ДФЕС)*

(вж. т. 50—54 и 61—63)

3. *Помощи, предоставяни от държавите — Понятие — Помощи, произхождащи от държавни ресурси — Понятие за държавни ресурси — Освобождаване на големите потребители на електроенергия от мрежови такси — Компенсиране на мрежовите оператори за загубата на приходи чрез въвеждането на допълнителна такса за крайните потребители или за доставчиците на електроенергия — Включване — Условия — Такса, приравнима на парафискален налог — Наличие на държавен контрол върху целия механизъм за събиране на допълнителната такса и за разпределяне на получените средства (член 107, параграф 1 ДФЕС)*

(вж. т. 85—97 и 109—148)

4. *Помощи, предоставяни от държавите — Забрана — Дерогации — Помощи, които могат да се считат за съвместими с вътрешния пазар — Помощи за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на държава членка — Право на преценка на Комисията — Съдебен контрол — Граници — Доказателствена тежест върху държавата членка*
(член 107, параграф 1 и параграф 3, буква б) ДФЕС)

(вж. т. 152—166)

5. *Помощи, предоставяни от държавите — Забрана — Дерогации — Помощи, които могат да се считат за съвместими с вътрешния пазар — Преценка от гледна точка на член 107, параграф 3, буква в) ДФЕС — Критерии*
(член 107, параграф 1 и параграф 3, буква в) ДФЕС)

(вж. т. 169—191)

6. *Помощи, предоставяни от държавите — Възстановяване на неправомерна помощ — Нарушение на принципа на недопускане на дискриминация — Липса*

(вж. т. 194—210)

7. *Помощи, предоставяни от държавите — Възстановяване на неправомерна помощ — Помощ, отпусната в нарушение на процедурните правила по член 108 ДФЕС — Евентуални оправдани правни очаквания на получателите — Липса на такива, освен при изключителни обстоятелства*

(вж. т. 213—219)

Резюме

Считано от 2011 г., Федерална република Германия предоставя на някои големи потребители на енергия пълно освобождаване от мрежови такси (наричано по-нататък „спорното освобождаване“). Възникналите поради това освобождаване разходи са били в тежест на операторите на преносни мрежи.

За да се компенсира загубата на приходи, предизвикана от спорното освобождаване, с решение от 14 декември 2011 г. (наричано по-нататък „решението BNetzA от 2011 г.“) Bundesnetzagentur (BNetzA, Федерална агенция за мрежите, Германия) въвежда механизъм за финансиране, който влиза в сила през 2012 г. Съгласно този механизъм операторите на разпределителни мрежи събират от крайните потребители или от доставчиците на електроенергия допълнителна такса (наричана по-нататък „спорната допълнителна такса“), която като сума бива прехвърляна на операторите на преносни мрежи.

Размерът на допълнителната такса се изчислява всяка година по определена от BNetzA методика. Размерът за 2012 г., първата година на функциониране на системата, е определен пряко от BNetzA като фиксирана сума. Освен това, тъй като този механизъм не се прилага по отношение на свързаните със спорното освобождаване разходи за 2011 г., всеки оператор на преносна и разпределителна мрежа, според нивото на мрежата, към което са свързани получателите, е трябвало да понесе въпросните загуби.

Тъй като впоследствие е обявено за нищожно с решения на германските съдилища, спорното освобождаване е премахнато, считано от 1 януари 2014 г.

С решение от 28 май 2018 г.¹ (наричано по-нататък „обжалваното решение“) Комисията, сезирана с няколко жалби, установява, че от 1 януари 2012 г. до 31 декември 2013 г. Федерална република Германия неправомерно е предоставила държавна помощ под формата на спорното освобождаване, като така е позволила на големите потребители на енергия да избегнат мрежовите такси.

Covestro Deutschland AG (наричано по-нататък „жалбоподателят“) подава жалба за отмяна на обжалваното решение. Общият съд обявява тази жалба за допустима, но я отхвърля, като потвърждава, че ресурсите от спорната допълнителна такса са държавни и следователно че е налице помощ, предоставена чрез държавни ресурси.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд отхвърля възражението за недопустимост, което Комисията е повдигнала, смятайки жалбата за просрочена, поради факта че жалбоподателят е узнал за обжалваното решение доста преди публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз.

В това отношение Общият съд уточнява, че от самия текст на член 263, шеста алинея ДФЕС следва, че като критерий за началния момент на срока за обжалване датата на запознаване с акта има субсидиарен характер спрямо датата на публикуването или на съобщаването му. Публикуването на обжалваното решение действително не е предпоставка за влизането му в сила, но тъй като решенията, с които Комисията приключва процедура за разследване на помощи по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС, се публикуват в Официален вестник, жалбоподателят е имал основание да очаква, че обжалваното решение ще бъде публикувано и следователно е било оправдано да сметне датата на публикуване за начален момент на срока за обжалване.

Що се отнася, на второ място, до квалифицирането на спорната допълнителна такса като помощ, предоставена чрез държавни ресурси, Общият съд отбелязва, че за целите на преценката дали подобна мярка за подпомагане е държавна, практиката на Съда² използва два основни признака: от една страна, наличието на задължителна вноска в тежест на крайните клиенти или потребители, обикновено определяна като „налог“, и по-точно

¹ Решение (ЕС) 2019/56 относно схема за помощ SA.34045 (2013/C) (ex 2012/NN), приведена в действие от Германия за потребители на базова електроенергия съгласно член 19 от StromNEV [2011] (OB L 14, 2019 г., стр. 1).

² По-специално решения на Съда от 28 март 2019 г., Германия/Комисия (С-405/16 Р, ЕУ:С:2019:268) и от 15 май 2019 г., Achema и др. (С-706/17, ЕУ:С:2019:407).

„парафискален налог“, и от друга страна, държавния контрол върху управлението на системата, по-специално чрез държавния контрол върху средствата или управителите (трети лица) на тези средства.

В това отношение Общият съд уточнява, че по същество става въпрос за два признака, които са алтернативни. Всъщност делата, по които е признато наличието на държавни ресурси, се отличават с това, че по един или друг начин държавата е упражнявала контрол върху съответните приходи.

С оглед на тези уточнения Общият съд проверява най-напред дали спорната допълнителна такса действително е задължителна и следователно приравнима на парафискален налог, а след това дали държавата е имала контрол върху събраните средства или върху субектите, натоварени да управляват тези средства.

При тази проверка Общият съд констатира, че за спорната допълнителна такса отговорност носи от държавата — констатация, която няма отношение към въпроса дали решение BNetzA от 2011 г. може да се счита за решение *ultra vires* съгласно германското право и към въпроса за отмяната на това решение от германските съдилища, тъй като посоченото решение действително е било прилагано през релевантния период.

Що се отнася до задължителния характер на спорната допълнителна такса, Общият съд отбелязва, че тази допълнителна такса, въведена от административен орган с подзаконова мярка, е била правнообвързваща за крайните ѝ длъжници, които са ползвателите на мрежата, тоест самите доставчици, както и крайните потребители, пряко свързани към мрежата, а не другите крайни потребители. Всъщност решението BNetzA от 2011 г. задължава операторите на разпределителни мрежи да прехвърлят върху посочените потребители свързаните със спорната допълнителна такса допълнителни разходи, така че същата представлява парафискален налог и следователно предполага използването на държавни ресурси.

Що се отнася до държавния контрол върху управлението на механизма на допълнителната такса, Общият съд освен това констатира, от една страна, че съществува аналогия между спорната допълнителна такса и свръхразходите, възникнали поради спорното освобождаване, и от друга страна, че мрежовите оператори са действали като обикновени посредници при прилагането на механизъм, изцяло уреден с държавни норми. Следователно е съществувал държавен контрол върху целия механизъм за събиране и разпределяне на спорната допълнителна такса. Всъщност операторите на разпределителни мрежи са били задължени да събират от ползвателите на мрежата, включително крайните потребители, допълнителната такса, изчислена от BNetzA (за 2012 г.) или по определената от нея методика (за 2013 г.). Освен това по силата на законите и подзаконовите разпоредби, които предвиждат, че постъпленията се предоставят на операторите на преносни мрежи като компенсация за възникналите поради спорното освобождаване свръхразходи, въпросните постъпления са били предназначени изключително за целите на схемата.

С оглед на гореизложеното Общият съд заключава, че спорната допълнителна такса представлява парафискален налог или задължителна вноска, чийто размер е определен от публичен орган (за 2012 г.) или по наложена от този орган методика (за 2013 г.) и чиито цели са от обществен интерес, че тази такса е наложена на мрежовите оператори

съобразно обективни критерии и че е събирана от последните съгласно наложените от националните органи правила, поради което представлява мярка, предоставена чрез държавни ресурси.